

Valtakunnallinen teema	Erityistavoite Polkuja töihin 4.1.1 Uusia työmahdollisuuksia työpaikkoja kehittämällä New job opportunities by developing jobs
Välittävän toimielimen yhteyshenkilö(t)	Tiina Arpola, tiina.arpola@ely-keskus.fi
Koordinaatiohankkeen yhteyshenkilö(t)	[Nimi, sähköpostiosoite, puh.nro]
Ministeriön/ministeriöiden vastuuhenkilö(t)	Työ- ja elinkeinoministeriö: Päivi Haavisto-Vuori, paivi.haavisto-vuori@tem.fi , puh. +3582950 49056
Toteutusaika	v. 2022 - 2026
Rahoituskehysarvio (EU+valtio)	1,4 milj. euroa

1) Yhteys EU:n strategioihin, Suomen saamiin maakohtaisiin suosituksiin sekä kansallisiin strategioihin, ml. RRF

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa ”Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta” on linjattu kehittämistä tai investointeja vaativia osa-alueita työllisyyden lisäämiseksi. Hallitusohjelmaan sisältyvän osatyökykyisten työllistymisedellytyksiin vaikuttavan työkykyohjelman tavoitteena on ehkäistä työikäisten syrjäytymistä työelämästä työ- tai toimintakyvyssä olevien ongelmien vuoksi. Hallitusohjelman mukaisesti on käynnistetty myös kansallinen Työn ja hyvinvoinnin kehittämisohjelma, Työ 2030 –ohjelma. Ohjelmassa tehdyssä tilannekuvassa ja skenaarioissa on tuotu esille muun muassa se, että työpaikkojen tulee edistää henkilöstörakenteen moninaisuutta rekrytoimalla eri-ikäisiä, erilaisista taustoista tulevia ja työkyvyltään erilaisia työntekijöitä.

Euroopan unionin neuvoston Suomen vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Suomen vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto suosittaa, että Suomi toteuttaa vuosina 2020 ja 2021 neljä eri toimien kokonaisuutta. Yksi suosituksista on, että Suomen tulee vahvistaa toimenpiteitä, joilla tuetaan työllisyyttä ja lujittaa aktiivista työvoimapolitiikkaa.

Euroopan Unionin Neuvosto antoi 15.2.2016 Neuvoston suosituksen pitkäaikaistyöttömien integroitumisesta työmarkkinoille, (2016/C 67/01). Suosituksen yksi osa-alueista käsittelee työnantajayhteistyötä. Suosituksen toimeenpanoa on tuettu muun muassa projektissa ESF Transnational Platform long term unemployment. Tässä yhteydessä on tuotu esille erilaisia hyviä käytänteitä, esimerkiksi job carving ja job crafting mallit voivat olla tehokas tapa voittaa pitkäaikaistyöttömien työllistymisen haasteita.

Teemaan ei ole haettu rahoitusta muista rahoitusvälineistä (ml. RRF).

2) Lisäarvo kansalliseen toimintaan ja yhteistyö alueellisen rakenerahastotoiminnan kanssa

Työllisyysteen nostaminen ja korkea tason ylläpitäminen edellyttävät rakenteellisen työttömyyden vähentämistä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Hallitusohjelman mukaisessa työkykyohjelmassa toteutetaan monia poikkihallinnollisia toimia. Kansalliset kehittämistoimet kuten Työkykyohjelman hankkeet sekä Työ 2030 ohjelman mahdolliset liittymäpinnat otetaan huomioon teeman toimeenpanossa. Näin kehittämistoimilla voidaan täydentää kohderyhmän työllistymistä edistäviä toimia.

Työllistymiskynnyksen ylittäminen on osoittautunut vaikeaksi tilanteessa, jossa palvelusta tai sen jälkeen pitäisi kiinnittyä avoimille työmarkkinoille. Vaikka TE-palvelujen ja työllisyyden kuntakokeilun palvelujen avulla voidaan tukea eri tilanteessa olevien työttömien työnhakijoiden työllistymistä, työnantajien mukaan ottaminen kehittämiseen täydentää palveluvalikoimaa ja on osittain uutta työelämäkytkennän vahvistamista. Vuosina 2017 ja 2019¹ tehtyjen selvitysten mukaan pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistymiselle on työnantajien näkemysten mukaan potentiaalia. Myönteinen asenne ei välttämättä johda rekrytointivalmiuteen. On tunnustettu myös tarve lisätä tietoa rekrytointiprosessien tueksi esimerkiksi osatyökykyisten osaamisesta, tuottavuudesta ja rajoitteista.

Palveluntuottajakentän osaamisen kehittäminen osana kehitettyjen ja levitettävien toimintamallien käyttöä auttaa myös palvelumarkkinoiden laadun kehittämisessä.

Tarkoituksena on järjestää yhteistyö alueellisen rakennerahastotoiminnan kanssa siten, että teemassa käynnistettävillä hankkeilla on tehtävänä myös seurata alueellisen hanketoiminnan kehittämistoimia ja verkottua ko. hankkeiden kanssa.

3) Toiminnan kohderyhmät

Kohderyhmänä ovat yrittäjät ja muut työnantajat, työyhteisöt, työvoimapalvelujen järjestäjäorganisaatiot, työllistymistä tukevien palvelujen järjestäjät ja tuottajat sekä muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevat työttömät ja työttömyysuhan alaiset, erityisesti työ- ja toimintakykyongelmista omaavat.

4) Toiminnan konkreettinen sisältö ja mahdolliset alateemat; mitä toiminnalla tavoitellaan ja millaisia muutoksia nykytilanteeseen odotetaan; onko toimintaan aiemmin kohdennettu EU-rahoitusta

Teeman toimeenpanossa kehitetään, pilotoidaan ja levitetään hanketoimijan, palvelujärjestelmän ja työnantajien yhteistyöllä erilaisia konkreettisia työllistymistä parantavia toimia vammaisten, osatyökykyisten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen mahdollistamiseksi.

Tavoitteena on konkreettisesti lisätä työmahdollisuuksia sekä parantaa työmarkkinoiden vastaanottokykyä ja työllisyyspalveluiden työnantajayhteistyötä työpaikkälähtöisesti tai työnantajien kanssa tehtävänä yhteiskehittämisenä. Tarkoituksena on, että eri kohderyhmien työmahdollisuuksia selvitetään yhdessä työnantajien kanssa.

Edistetään tehtävien muokkaamisen ja osittamisen edellytyksiä uusien työmahdollisuuksien kehittämiseksi yksittäisten työnantajien tai valitun toimialan kanssa. Työtehtävien uudelleen rakentamisessa (job carving) työtehtäviä järjestellään/muutetaan, minkä tuloksena saadaan räätälöityjä työmahdollisuuksia erityisesti rajoitetun työkyvyn/kapasiteetin omaaville henkilöille. Tämän jälkeen on mahdollista etsiä räätälöityihin tehtäviin työntekijöitä. Työpaikoissa tapahtuvan työtehtävien mallinnuksen tai räätälöinnin lisäksi tarvitaan eriasteista tukea työntekijän työskentelyn sujuvuuden varmistamiseksi. Koska työhönvalmennus –palvelun toimijakenttä on olemassa, kehittämistoimia ja osaamisen laajentamista voidaan kohdistaa

¹ Alakauhaluoma et al. Osatyökykyisistä osaavaa työvoimaa Osatyökykyisten työvoiman kysyntää ja sen kehittämistä koskeva tutkimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 42/2017 ja Kurvinen et al. Pitkäaikaistyöttömissä on työvoimapotentiaalia, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 12/2019

olemassa oleville tai uusille toimijoille. Tukeen kuuluu myös työyhteisöjen valmistaminen toimintamallien käyttöönottoon.

Osana kehittämistoimia on tarpeen lisätä avointen työmarkkinoiden ja työyhteisöjen vastaanotokykyä sekä työnantajien tietoisuutta monimuotoisuuden hyödyistä ja tarjolla olevista tukipalveluista. Työtehtävien ja työyhteisöjen kehittämisen otsikon alla voidaan kehittää myös toimintamalleja ja palvelutuotteita kohderyhmän työllistymisen tukemisessa esimerkiksi vaikuttamalla rekrytointiprosesseihin ja lisäämällä rekrytointiosaamista.

Hankekaudella voidaan kehittää ja pilotoida uusia toimintamalleja tai palveluja. Hankkeet voivat myös kehittää edelleen toimintamalleja ja edesauttaa kehitettyjen toimintamallien laajaa käyttöönottoa. Tähän tarjoaa hyvä pohjan kokemukset jo kehitetyistä malleista ja aikaisempien hankkeiden tulokset. Jo kehitettyjen mallien 'Mainstreaming' levittämistoimissa edesautetaan mallien leviämistä esimerkiksi eri toimialoille, erilaisiin työpaikkoihin ja eri alueille. On myös mahdollista suunnata kehittämistä toimialakohtaisesti siten, että työnantaja- ja työntekijäjärjestöt voivat olla mukana kehittämisessä. Kehitettävissä toiminnoissa voidaan ottaa huomioon rekrytointivaikeuksista kärsivien alojen tarpeet.

Palvelumallien kehittämisessä tähdätään rakenteellisiin muutoksiin, joilla varmistetaan toimintamallien leviäminen sekä jatkuvuus myös hanketoiminnan päättymisen jälkeen. Teemassa otetaan huomioon kansainväliset esimerkit ja hyödynnetään EU:n vertaiskehittämisen mahdollisuuksia.

Toimintamalleihin voidaan yhdistää tarvittaessa julkisen työvoimapalveluiden käyttöä, joiden osalta hankkeet rakentavat mallit ko. palveluiden tai palvelurakenteiden kytkemiseksi kehitettyihin toimintoihin. Työpaikan tasolla toimintamallien käyttöönottoon voi sisältyä myös työtehtävien mukauttaminen, tarvittaessa työterveyshuollon kanssa

Teema-alueen vahvan kehittämisen tueksi hankkeelle tai hankkeille voidaan asettaa myös hankkekoordinaation tai verkottumisen johtamiseen liittyviä tehtäviä.

Aiemmin kohdennettu EU rahoitus.

Yksittäisiin kehittämisalueisiin on kohdistettu aiemmin rahoitusta. 1.3.2019- 28.2.2022 Terveystyön ja hyvinvoinnin laitoksen Iisisti töihin –hankkeessa (S21583), jossa sovelletaan Alan-komissa toimivan Locus Netwerkin työskentelytapaa (inclusive job design menetelmä).

Hankkeen osatoteuttajana on Kuntoutussäätiö.

Muita kokemuksia erilaisesta mukauttamisesta tukemisesta on ERS ohjelmakaudella 2014-2020 Varsinais-Suomen ELY:n työkykykoordinaattorihankkeessa.

Yhteys alueelliseen osioon:

Hankkeille voidaan asettaa seuranta- ja koordinoitavia tehtäviä teemaan liittyvien hankkeiden osalta. Lisäksi alueiden työnantajien tarpeisiin vastaaminen, esimerkkinä työvoimapula-alat voidaan yhdistää teemaan tarvittaessa. Heikossa työmarkkina-alueissa olevien henkilöiden työmarkkinakynnyksen ylittämiseen kohdistuvien alueellisten hankkeiden kanssa voidaan tehdä yhteistyötä koordinoivan 'mainstreaming' –hankkeen luonteisesti niiden alueellisten hankkeiden kanssa, jossa mallia halutaan kehittää alue- tai toimialalähtöisissä piloteissa. Alueellisessa osiossa hankkeissa, joissa kehitetään esimerkiksi työhönvalmennus -palveluita, on yhtymäkohtia tähän hankkeeseen.

5) Yhteistyö, kumppanuudet, yhteiskehittäminen; mitä toimijoita mukana suunnittelussa ja toteutuksessa, missä rooleissa; millä tavoin osallistettu kohderyhmää

On mahdollista tehdä yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön kuntoutukseen kehittämiseen kohdistuvien hankkeiden kanssa sekä soveltuvin osin työmarkkinoiden kohtaantoa parantavien hankkeiden kanssa

6) Toiminnan jatkuminen/juurruttaminen teemaan kuuluvien hankkeiden päättymisen jälkeen

Oleennaista on teeman toimintamallien mallintaminen, testaaminen ja juurruttaminen sekä käytön mahdollisimman suuri alueellinen kattavuus. Työnantajayhteistyössä tarvitaan teeman hallitsevaa ammattilaista, joka voi toimia työhönvalmennusta tarjoavassa organisaatiossa tai esimerkiksi työvoimapalvelujen järjestäjäorganisaatiossa.

7) Viestintäsuunnitelma

Teemassa tehdään hankekohtaiset viestintäsuunnitelmat, jotka tukevat toisiaan.